

CATEDRAL DE CHARTRES

1195- 1220. Reedificada després de l'incendi, 1194, que va destruir l'antiga catedral romànica.

Autor: anònim (mestre de Chartres)

Estil: gòtic

Tipus de construcció: religiosa

Localització: Chartres (França)

Dimensions: 130,20 x 33 (El transsepte aprox 50) x 37m d'alt.

Context històric

El s. XII es caracteritza per ser una època d'expansió: hi ha un creixement demogràfic, introducció de noves tècniques agrícoles que provoquen un augment de la producció. Les dues coses comportaren una revitalització del comerç i l'aparició de noves ciutats.

Aquest desenvolupament originarà la importància, cada vegada més gran, d'un grup social: la burgesia. Esta controlarà part de l'economia però també els governs municipals.

En política destaca la importància de la monarquies; aquesta, conjuntament amb l'església i la burgesia, s'afirmarà davant les tendències disgregadores dels senyors feudals. La monarquia francesa dels Capets estarà molt relacionada amb l'estil gòtic.

L'església continuarà tenint molt de poder. Al s. XIII apareixeran nous ordes monàstics: els franciscans, que predicaven pobresa absoluta i mendicaven per les ciutats, i els dominics, encarregats de la lluita contra les heretgies (controlaran el tribunal de la Inquisició). Tindrà importància la reforma cistercenc que criticarà el luxe excessiu de l'església i basarà la seva doctrina en "ora i labora", basant-se en les teories de Sant Bernat de Clairvaux. Surger, abat de Sant Denis, considerava que les catedrals i església si havien d'estar ornamentades perquè ajudaven a augmentar la devoció popular.

Època de croades i peregrinacions.

Les universitats tindrà un paper important en la cultura del moment ja que trencaran amb el monopoli dels monestirs. En Chartres haurà una escola catedralícia molt important.

Aquesta època d'esplendor acabarà amb la crisi del s. XIV.

Destacarem figures importants com els literats Dante o Jorge Manrique, en filosofia Santo Tomás de Aquino, Guillermo de Ockham.

Anàlisi formal

La planta es de creu llatina amb el transsepte situat al centre de l'edifici. Es divideix en tres naus, la central es el doble d'ample que les laterals i més elevada, un transsepte dividit també en tres naus i que dona pas al deambulatori o girola i a la capçalera envoltada per capelles.

Els materials de construcció són la pedra d'aparell isòdom i el formigó per la part interior dels pilars i murs.

El sistema constructiu és voltat. Els elements de suport són els pilars poligonals que recullen els nervis amb columnes adossades, els arcbotants que recullen les pressions dels nervis de les voltes (creueria) i les distribueixen cap els contraforts exteriors. Una estructura como aquesta permet descarregar a les parets de la seva funció de càrrega i substituir-les per vitralls.

Els elements suportats seran les voltes de creueria i sostre a dues aigües.

La il·luminació és molt important, hi ha un total de 178 finestres amb vitralls de color que creen una atmosfera específica.

L'espai interior es divideix en tres nivells: a la part inferior, les arcades gòtiques; al nivell intermedi, el trifori amb trams formats per quatre arcs; i a la part superior els grans finestrals o claristori.

En l'espai exterior destacant les dues torres de la façana occidental que ajuden a crear una sensació de gran verticalitat. La torre nord, que es va acabar de construir al s.XV i s'enquadra dintre del gòtic flamíger i la torre sud, més baixa i menys decorada.

Les façanes s'articulen a partir de l'esquema clàssic de tres portes. La façana occidental es divideix en: la portalada Reial, aprofitada de l'antiga catedral romànica, amb tres arcades i que representa el pont entre les portalades romàniques del s. XII i les posteriors; a continuació el trifori amb tres obertures amb vitralls; per sobre la rosassa amb una estructura concèntrica i, per sobre d'ella, la galeria reial.

Els elements decoratius es centren majoritàriament en els relleus i en les columnes de les façanes encara que es podem trobar en la mateixa arquitectura: gablet, pinacles, claus de volta i, sobretot, en els grans vitralls amb temes marians.

Urbanísticament la catedral està situada en el centre neuràlgic de la ciutat, la qual cosa permetia celebrar fires i mercats al seu voltant.

La catedral de Chartes reflecteix les característiques bàsiques de l'estil gòtic: planta de creu llatina, arc apuntat (ogival) i volta de creueria, grans pilars interiors, us d'arcbotants, **verticalitat** accentuada pels pinacles i gablets, vitralls...

Significat

La catedral de Notre-Dame de Chartres guardava la túnica que, segons la tradició, duia la mare de Déu en el moment del naixement de Crist. La túnica havia estat portada per Carlemany des de Bizanci a Aquisgrán i, posteriorment, entregada a l'església de Chartres (876). Per això, la catedral serà molt visitada i es donarà molta importància a tots els temes relacionats amb la vida de la Verge. La ciutat de Déu es convertirà en un lloc de culte a la Verge.

Els murs han estat substituïts per vidrieres: importància de la llum, símbol de Déu, lloc de trànsit cap el cel, món celestial.

Els relleus de la portalada reial: Crist apareix tres vegades en el centre de cada tímpan:

A la dreta: naturalesa humana, assegut en els genolls de la seva mare. Primer registre, temes de l'anunciació, la visitació, el naixement. En el segon, presentació en el temple.

A l'esquerra: naturalesa divina, envoltat d'àngels puja cap el cel

En el centre: Crist en Majestat envoltat del tetramorf. Es revela en la seva glòria eterna.

Les escultures dels brancals es relacionen amb persones de l'Antic Testament, simbòlicament vendrien a ser els avantpassats terrenals de l'home-Déu i d'apòstols. Estan enganxats a les columnes, són *els pilars*. Les Sagrades escriptures denominen als apòstols "els pilars de l'església".

Apareixen, en la porta esquerra, representats els signes del zodíac (exceptuant Piscis i Gèminis que van ser desplaçats), cada un correspon a un mes, representat per diferents feines del camp.

Segons els teòlegs de l'edat mitjana, la Verge posseïa tota la sabiduria que un ser humà pot tenir. Per això, en algunes arquivoltes estan representats les set arts lliberals: el trívium (gramàtica, dialèctica i retòrica) i el quadrívium (aritmètica, música, geometria i astronomia).

Funció

Edifici de culte. Església de pelegrinatge, situada en una de les rutes del Camí de Sant Jaume i un dels principals punts d'aturada; funció principal, doncs, acolliment de pelegrins.

Influències

Sant Denis va servir com model per la construcció de Notre –Dame de Chartres. L'estil s'expansionarà arreu d'Europa.

Modernisme